

Fortumin vuosikertomus 2014

Fortum on vahvasti kestävään kehitykseen sitoutunut energiayhtiö. Pyrimme vastaamaan asiakkaidemme tarpeisiin tuottamalla, myymällä ja jakelemalla vähäpäästöistä sähköä ja lämpöä sekä tarjoamalla energia-alan asiantuntijapalveluja.

Operatiiviset riskit

Operatiiviset riskit aiheutuvat puutteellisista sisäisistä prosesseista, inhimillisistä virheistä, laitteisiin tai järjestelmiin liittyvistä toimintahäiriöistä sekä ulkopuolisista tekijöistä. Operatiivisen riskienhallinnan päätavoite on vähentää riskejä selkeästi dokumentoitujen ja automatisoitujen prosessien avulla sekä varmistamalla päätöksenteon ja valvonnan erillään pysyminen. Laatu-, ympäristö- ja työterveys- ja turvallisuusjärjestelmät ovat yksi keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Fortumin operatiiviset toiminnot ovat 100 %:sti ISO 14001-sertifioituja. OHSAS 18001-sertifiointin kattavuus on 74 %. Järjestelmiin ja laitteisiin liittyviä teknisiä riskejä voimalaitoksilla (ydin-, vesi- ja lämpövoimaloissa) hallinnoidaan ensisijaisesti ylläpitoinvestointien suunnittelulla ja liiketoiminnan jatkuvuus varmistetaan valmius-/varasuunnitelmien avulla.

Konsernin vakuutusohjeistus määrittää miten vakuutettavissa olevia operatiivisia riskejä hallitaan. Vakuutushallinnan tavoitteena on optimoida vahingontorjuntatoimenpiteet, omavastuut ja vakuutusosuja kustannustehokkaasti pitkällä aikavälillä. Fortum on tehnyt koko konsernia koskevia omaisuusvahinkoihin, liiketoiminnan keskeytymiseen ja vastuisiin liittyviä vakuutussopimuksia.

Vesivoimaan liittyvät riskit

Vesivoimalaitosten operatiiviset riskit voivat johtaa fyysisiin vahinkoihin tai liiketoiminnan keskeytymiseen, tai niistä voi aiheutua kolmansia osapuolia koskevia vastuuvollisuuksia. Fortumilla on pitkän aikavälin suunnitelma, jolla kehitetään patojen kunnossapitoa ja jolla taataan sähkön saatavuus myös tulvatilanteissa.

Ruotsissa patovahingoista johtuvat kolmansia osapuolia koskevat vastuuvollisuudet ovat

yksin laitoksen omistajan vastuulla. Fortumilla on yhdessä muiden vesivoimantuottajien kanssa yhteinen patovahinkovakuutusjärjestelmä, joka kattaa patovahinkovastuut enintään 9 000 miljoonan Ruotsin kruunun arvosta.

Ydinvoimariskit

Fortum omistaa Loviisan ydinvoimalan, ja sillä on lisäksi vähemmistöosakkuuksia yhdessä suomalaisessa ja kahdessa ruotsalaisessa ydinvoimayhtiössä. Loviisan voimalaitoksen ydinturvallisuuden arviointi ja kehittäminen on jatkuva prosessi, jota Suomen Säteilyturvakeskus (STUK) valvoo.

Suomessa ja Ruotsissa ydinvoimalaitoksen käyttäjä vastaa ydinvoimaonnettomuuksiin liittyvistä vastuuvollisuuksista kolmansia osapuolia kohtaan, ja vastuu on katettava vakuutuksella.

Loviisan ydinvoimalan toiminnasta vastaavana Fortumilla on ydinvastuulain vaatima vastuuvakuutus 600M SDR (Special Drawing Right). Vastaavankaltaisia vastuuvakuutuksia on myös niissä ydinvoimayhtiöissä, joissa Fortum on vähemmistöosakkaana. Ruotsissa vakuutusmäärät ovat kansallisen lainsäädännön mukaisia.

Sekä Suomessa että Ruotsissa on tehty päätöksiä uudistaa nykyinen ydinvastuulainsäädäntö Pariisin ja Brysselin konventioiden mukaisesti. Uuden lainsäädännön ei oleteta astuvan voimaan vielä 2015 aikana Suomessa ja Ruotsissa. Tämän lakiehdotuksen mukaan muutokset koskevat ydinvoimaoperaattoreiden korvausvastuita vahinkotilanteissa; Suomessa korvauksen yläraja tulee nousemaan 700 miljoonaan euroon ja Ruotsissa 1 200 miljoonaan euroon per vahinko. Tämä vastuu tulee vakuuttaa tai muuten kattaa vakuudella. Tämän lisäksi molemmissa maissa voimalaitosoperaattoreilla tulee olemaan ankara ja rajoittamaton vastuu.

Fortum Loviisan ydinvoimalaitoksen luvanhaltijana on Suomen lainsäädännön mukaan teknisesti ja taloudellisesti vastuussa ydinjätehuollon järjestämisestä Loviisan käytön aikana syntyneestä ydinjätteestä. Suomessa ja Ruotsissa Fortum on vastuussa ydinjätehuollon kustannuksista vähemmistöosakkuuksien suhteessa osaomistuslaitoksilla.

Suomessa ja Ruotsissa ydinjätehuollon tulevaisuuden kustannukset katetaan varoilla valtion ydinjätehuoltorahastosta, johon ydinjätehuoltovelvolliset maksavat vuosittain jätehuoltomaksuja.

Moniesteperiaate ja tiukat turvallisuusmääräykset vaativat että radioaktiiviset materiaalit tulee eristää tehokkaasti ympäristöstä väliaikaisen varastoinnin, pakkaamisen, kuljettamisen ja loppusijoituksen aikana.

Sähkönsiirtoon liittyvät riskit

Sähkönsiirrossa operatiiviset riskit voivat johtaa fyysisiin vahinkoihin tai liiketoiminnan keskeytymiseen, tai niistä voi aiheutua kolmansia osapuolia koskevia vastuuvollisuuksia. Myrskyt ja muut odottamattomat tapahtumat voivat aiheuttaa sähkökatkoja, jotka aiheuttavat korjauskustannuksia ja korvauksia. Vaikka sähkökatkot ovat yleensä lyhyitä, pitkiäkään katkoja ei pystytä estämään kokonaan poikkeustilanteissa. Fortumilla on käytössä kattavat toimintatavat sähkökatkojen pituuden ja vaikutusten minimoimiseksi. Suomen ja Norjan divestointien jälkeen Fortum on altistunut siirtoliiketoiminnan riskeille vain Ruotsissa.

Kestävän kehityksen riskit

Liiketoimintariskien arviointiin liittyy myös

kestävän kehityksen riskien arviointi. Konsernin kestävän kehityksen yksikkö arvioi sekä konsernin toimintaan että omaan toimintaansa liittyvät ko. riskit osana vuosisuunnittelua. Divisioonien tehtävänä on arvioida konsernin kestävän kehityksen yksikön tunnistamat riskit omassa vuosisuunnittelussaan ja varautua niiden hallintaan. Divisioonat, joilla on ISO 14001 -sertifiointi, hallitsevat ympäristöriskejään ja valmiuksiaan toimia poikkeus- ja hätätilanteissa standardin vaatimusten mukaisesti. Samalla tavoin myös OHSAS 18001 -sertifiointi edellyttää valmiuksia hallita työterveys- ja turvallisuusriskejä ja toimintaa poikkeustilanteissa.

Sähkön- ja lämmöntuotannossa ja sähkönjakelussa käytetään, säilytetään ja kuljetetaan aineita ja materiaaleja, jotka ovat ympäristölle haitallisia varomattomasti käsiteltynä. Laitosten käyttö ja huolto altistavat henkilöstön potentiaalisille turvallisuusriskeille. Tästä syystä tuotantoon ja toimitusketjuun liittyvien riskien hallinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota kestävään kehitykseen ja yrityksiltä edellytettävän vastuullisen toiminnan vaatimuksiin.

Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä (EHS) sekä Fortumin toimintaan liittyviä sosiaalisia riskejä arvioidaan säännöllisesti sisäisin ja ulkoisin tarkastuksin ja

riskikartoituksin, ja korjaavia ja ehkäiseviä toimia käynnistetään tarvittaessa. Investointeihin liittyviä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä, sekä sosiaalisia riskejä arvioidaan järjestelmällisesti Fortumin investointien arviointi- ja hyväksymismenettelyn mukaisesti. Ympäristöriskejä ja vastuuta arvioidaan suhteessa tehtyihin toimenpiteisiin ja tarvittavia varauksia tulevaisuuden kustannuksiin on tehty.

Teknologiariskit

Fortum on aktiivisesti kartoittamassa mahdollisuuksia uusissa teknologioissa osana aurinkotaloutta. Fortum on osallistunut teknologioiden kehitykseen ja aurinko- ja aaltovoimaprojekteihin. Vuodesta 2013 Fortum on operoinut ensimmäistä aurinkovoimalaansa Intiassa. Uudet teknologiat kuten bioöljy ja aurinkoteknologia erityisesti yhdistettynä uusille markkinoille altistavat Fortumin uusille riskeille, kuten immateriaalioikeuksiin sekä teknologian vanhenemiseen liittyville riskeille.

Tietotekniikka- ja tietoturvariskit

Tietoturvariskien valvonta on keskitetty konsernin turvallisuus- ja tietohallintoyksikköön. Divisioonat ja

konserniyksiköt vastaavat liiketoimintakohtaisten riskien hallinnasta. Konserniohjeistukset määrittelevät menettelytavat tietotekniikkaan ja tietoturvakysymyksiin liittyvien riskien vähentämiseksi ja hallitsemiseksi. Pää tavoite on varmistaa tietojärjestelmien hyvä käytettävyys ja nopea käyttöön palauttaminen ongelmatilanteissa. Fortumin tietohallinto tunnistaa tietohallintoa uhkaavat operatiiviset riskit, ja korjaavat toimenpiteet määritetään sen mukaan. Samoin kuin minkä tahansa kooltaan ja moniulotteisuudeltaan vastaavan yhtiön, niin myös Fortumin IT-laitteistot ja -ohjelmistot ovat alttiita tietoverkkohyökkäyksille ottaen huomioon yrityksen koon ja liiketoiminnan moniulotteisuuden. Konsernin tietohallinto, jota johtaa konsernin tietohallintojohtaja (CIO), koordinoi näiden riskien hallitsemista ja vastaa samalla tietohallintostrategiasta ja -arkkitehtuurista.